

Ady szlovákiai megismertetésében. 1941-ben jelentette meg önálló Ady-versfordításait *V mladých srdciach* címmel. A kötet második kiadása két év múlva, 1943-ban jelent meg, s még ugyanabban az évben adta ki Szalattai Rezső a *Na brehu čiernych vúd* című magyar költők antológiáját, amely 62 versfordítást tartalmaz, köztük 18 Ady-verset.

A felszabadulás után viszonylag teljes Ady-képet kapott a szlovák olvasó Ján Smrek Ady-kötetével. E kötet révén a demokratikus forradalom nagy költője, „az igazi Ady” áll ma a szlovák olvasók előtt.

Összefoglalva, Csukás művéről megállapíthatjuk, hogy igen alapos, tudományos igényű készült munka. Kár, hogy nem a szlovák irodalom belső világával összevetve mutatja a fejlődő, állandóan tökéletesedő szlovák Ady-képet. Két nép irodalmi kapcsolataival foglalkozó tanulmányokban a vizsgált jelenséget a befogadó irodalom belső összefüggéseivel kell vizsgálni. Ha ezt nem veszi figyelembe a szerző, a tanulmány alapján az olvasó téves következtetéseket vonhat le. Pl. Csukás könyvének elolvasása után a szlovák irodalmat kevésbé ismerő olvasó Ady hatásának nagyobb jelentőséget tulajdoníthat a ténylegesnél. Hasznos lett volna vázolni a cseh és nyugati irodalmak befolyását, s ezekkel együtt vizsgálni Ady hatását. E kis módszertani fogycosság ellenére is a könyvből haszonnal meríthet mindenki, akit érdekelnek a magyar-szlovák irodalmi kapcsolatok.

Bárkányi Zoltán

Csanda Sándor: Valóság és illúzió. Irodalomtörténeti tanulmányok. Bratislava, 1962. Szlovákiai Szépirodalmi Könyvkiadó. 328 l.

A szerző a magyar–szlovák irodalmi kapcsolatok kutatása és ápolása terén figyelemre és megbecsülésre érdemes munkát végzett eddig is, mit antológiája (*Magyar–szlovák kulturális kapcsolatok*. Pozsony 1959) és az Irodalomtörténeti Füzetek sorozatban megjelent tanulmányai bizonyítják. A jelen kötet egy újabb lépést jelent előre Csanda kutató munkásságában és a magyar–szlovák irodalmi kapcsolatok területén egyaránt.

Az első rész *Magyar–szlovák irodalmi kapcsolatok* címmel hét tanulmányt fog össze, melyek közül a „Szilágyi és Hagymási” színhistóriáról szóló, már korábban is megjelent. Újra kiadása mégis indokoltnak látszik, mert így a tanulmánykötet egységesebb. E tanulmányok, noha a Szigetvárról szóló szlovák és magyar históriás énektől Bartók Béla szlovák népköltési gyűjteménye epikus szövegeinek vizsgálatáig számos kérdést felvetnek, legtöbb esetben eddig ismeretlen dokumentumok bemutatásával és értelmezésével, marxista módszerrel elemzik a kérdéseket. Akár a *Fanchali-Jób-kódex* magyar és szlovák

énekeiről, akár az érsekújvári Rákóczi-síratóról ír a szerző, tollát tárgyilagos, építő szemlélet vezeti.

A második rész három tanulmánya (*Selyeyi József élete és művei, Az Ut küzdelme a csehszlovákiai szocialista magyar irodalomért, Megalkuvás nélkül*) azt bizonyítja; noha fő kutatási területe a régi magyar és szlovák irodalom kapcsolatának feltárása, véleményét nyilvánít – igen helyesen – modern csehszlovákiai magyar irodalmi kérdésekben is, ezzel is egyengetve a közös kérdések feldolgozásának, értékelésének útját.

Csanda Sándor munkássága (a mi részünkről pedig különösen Sziklay László impozáns *Szlovák irodalomtörténete*) bizonyítja, hogy a magyar és szlovák nép kapcsolatának új, minden eddiginél termékenyebb korszakában élünk. Közös múltunk, mely, sajnos, nem volt ment félreértésektől, fordításoktól, torzalkodásoktól, tanulságul szolgál a jövőre, ha azt hozzáértő, marxista szellemű kutató elemzi, s ezzel mindkét népnek, szlováknak és magyarnak egyaránt nagy szolgálattal tesz.

Örömmel olvastuk Dr. Ján Čaplovič mértéktartó előszavát.

Tarnóc Márton

A Petőfi Irodalmi Múzeum Évkönyve. 1960–1961. Szerkesztette: Baróti Dezső. Bp. 1961. Képzőművészeti Alap. 253 l.

A Petőfi Irodalmi Múzeum újabb évkönyve ismét változatos irodalomtörténeti dokumentum-anyaggal, tanulmányokkal jelzi a Múzeum sokoldalú tevékenységét. Az évkönyvben publikált írások egy része szorosabban kapcsolódik az irodalmi múzeum sajátos feladataihoz, mint pl. a kötet bevezető írása (V. Nyilassy Vilma: *Előszó helyett, Az irodalmi múzeum problémáiról*), a múzeum rendezte kiállításokról szóló beszámoló, vagy az *Irodalmi kéziratok restaurálásáról* (Győry Jánosné) készült szakszerű ismertetés, valamint a Dunántúl irodalmi emlékhelyeiről adott részletes összefoglalás (Balkányi Enikő). – Gazdag az évkönyv dokumentum-anyaga: Ady, Móricz Zsigmond, Kaffka Margit (Illés Ilona, Scheiber Sándor, Zsoldos Jenő) ismeretlen levelei, József Attila dedikációi (Szántó Judit), József Attila *Falu* c. versének ismeretlen fogalmazványa (Fehér Erzsébet), Kosztolányi fiataalkori bírálatá Madai Gyula költeményeiről (Julow Viktor), valamint Tóth Árpád vers-változatai (Illés Ilona) szerepelnek új adalékként a kötetben. – Az évkönyv több írása egy-egy irodalomtörténeti részletkérdés elemzését adja: Pór Anna Katona József *Luca székének* népies motívumait vizsgálja, Mezősi Károly „a jó öreg kocsmáros” mészárosból bérlové emelkedésének a történetét illusztrálja számos új adattal, Miklós Róbert Mikszáth Kálmán horpácsi fundusá-